

TRACTATENBLAD

VAN HET

KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

JAARGANG 1969 Nr. 82

A. TITEL

*Verdrag betreffende schade aan derden op het aardoppervlak
toegebracht door buitenlandse luchtvaartuigen;
Rome, 7 oktober 1952*

B. TEKST

De Engelse en de Franse tekst van het Verdrag zijn geplaatst in *Trb.* 1953, 30. Het Verdrag is nog ondertekend voor:

het Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland	23 april 1953
Australië	19 oktober 1953
Canada	26 mei 1954
Libië	11 augustus 1954
Zweden	11 augustus 1954
Noorwegen	10 december 1954
Griekenland	5 april 1955
India	2 augustus 1955
Pakistan	25 februari 1957

C. VERTALING

**Verdrag betreffende schade aan derden op het aardoppervlak
toegebracht door buitenlandse luchtvaartuigen**

De Staten die dit Verdrag hebben ondertekend,

Geleid door de wens enerzijds een billijke schadevergoeding te verzekeren aan personen aan wie op het aardoppervlak schade is toegebracht door buitenlandse luchtvaartuigen, en anderzijds de omvang van de aansprakelijkheid ter zake van die schade naar rede-

lijkheid te beperken, ten einde de ontwikkeling van de internationale burgerluchtvaart niet te belemmeren, en evenzeer

Overtuigd van de noodzaak, door middel van een internationaal verdrag, de regels welke in de verschillende landen der wereld op de aansprakelijkheid ter zake van zodanige schade toepasselijk zijn, zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen,

Hebben te dien einde de ondertekenende Gevolmachtigden aangegeven die, daartoe behoorlijk gemachtigd, als volgt zijn overeengekomen:

HOOFDSTUK I

Grondslagen der aansprakelijkheid

Artikel 1

1. Ieder die op het aardoppervlak schade lijdt, heeft recht op vergoeding van die schade volgens de bepalingen van dit Verdrag op grond van het enkele feit dat wordt bewezen dat de schade is veroorzaakt door een luchtvaartuig in vlucht of door een daaruit vallende persoon of zaak.

Er bestaat echter geen aanspraak op schadevergoeding indien de schade niet het rechtstreekse gevolg is van het voorval dat er aanleiding toe gaf of indien de schade uitsluitend voortvloeit uit het doorkruisen van het luchtruim door het luchtvaartuig met inachtneming van de geldende luchtverkeersvoorschriften.

2. Voor de toepassing van dit Verdrag wordt een luchtvaartuig geacht in vlucht te zijn van het ogenblik af waarop motorvermogen wordt aangewend om op te stijgen, tot het ogenblik waarop de uitloop na de landing is geëindigd. Ten aanzien van een luchtvaartuig lichter dan de lucht, heeft de uitdrukking „in vlucht” betrekking op het tijdvak tussen het ogenblik waarop het luchtvaartuig loskomt van de grond en dat waarop het weer aan de grond wordt vastgemaakt.

Artikel 2

1. De verplichting tot vergoeding van de schade bedoeld in artikel 1 van dit Verdrag, rust op de exploitant van het luchtvaartuig.

2. a. Voor de toepassing van dit Verdrag wordt onder „exploitant” verstaan degene die het luchtvaartuig gebruikt op het ogenblik waarop schade wordt toegebracht. Indien evenwel degene die het recht aan het luchtvaartuig rechtstreeks of middellijk had verleend, zich de zeggenschap over de navigatie had voorbehouden, wordt hij als de exploitant aangemerkt.

b. Iemand wordt geacht de gebruiker van een luchtvaartuig te zijn indien hij het persoonlijk gebruikt of indien zijn ondergeschikten het gebruiken in de uitoefening van hun werkzaamheden, al dan niet binnen de kring van hun bevoegdheid.

3. De in het register ingeschreven eigenaar wordt vermoed de exploitant van het luchtvaartuig te zijn en is als zodanig aansprakelijk, tenzij hij in de loop van het geding tot vaststelling van zijn aansprakelijkheid bewijst dat een ander de exploitant is en hij, voor zover de regels van het geding dit toelaten, de geëigende maatregelen neemt om die ander in het geding te betrekken.

Artikel 3

Indien degene die de exploitant was op het oogenblik waarop de schade werd toegebracht, niet het uitsluitende recht had het luchtvaartuig te gebruiken gedurende een tijdvak van meer dan veertien dagen, te rekenen van het oogenblik waarop het gebruiksrecht een aanvang nam, is degene die dat recht heeft verleend hoofdelijk aansprakelijk met de exploitant, in dier voege dat ieder van hen gebonden is door de bepalingen van dit Verdrag binnen de daarbij aan de aansprakelijkheid gestelde grenzen.

Artikel 4

Indien iemand een luchtvaartuig gebruikt zonder de toestemming van degene die het recht van zeggenschap heeft over de navigatie, en laatstbedoelde niet bewijst dat hij de vereiste zorg heeft aangewend ten einde een zodanig gebruik te voorkomen, is hij hoofdelijk aansprakelijk met de onrechtmatige gebruiker voor de schade die ingevolge artikel 1 voor vergoeding in aanmerking komt, in dier voege dat ieder van hen gebonden is door de bepalingen van dit Verdrag binnen de daarbij aan de aansprakelijkheid gestelde grenzen.

Artikel 5

Degene die aansprakelijk zou zijn volgens de bepalingen van dit Verdrag, is niet verplicht aansprakelijk, indien de schade die het onmiddellijk gevolg is van een gewapend conflict of van burgerlijke onlusten, of indien het gebruik van het luchtvaartuig hem is ontnomen door een handeling van het openbaar gezag.

Artikel 6

1. Degene die aansprakelijk zou zijn volgens de bepalingen van dit Verdrag, is niet aansprakelijk voor de schade, indien hij bewijst dat deze uitsluitend is veroorzaakt door de schuld van degene die de schade heeft geleden, of van diens ondergeschikten. Indien de aansprakelijke persoon bewijst dat de schade gedeeltelijk is veroorzaakt door de schuld van hem die haar heeft geleden of van diens ondergeschikten, wordt de vergoeding verminderd in evenredigheid tot de mate waarin deze schuld tot de schade heeft bijgedragen. Zodanige ontheffing of vermindering vindt evenwel niet plaats, in geval van schuld van een ondergeschikte, indien degene die de schade

heeft geleden bewijst dat zijn ondergeschikte handelde buiten de kring van zijn bevoegdheid.

2. In het geval dat een rechtsvordering wordt ingesteld door iemand tot vergoeding van schade als gevolg van de dood of het letsel van een ander, heeft de schuld van laatstbedoelde of van diens ondergeschikten eveneens de in het vorige lid genoemde gevolgen.

Artikel 7

Indien twee of meer luchtvaartuigen in vlucht met elkaar in botsing zijn gekomen of elkaar hebben gehinderd, en hieruit schade is ontstaan die overeenkomstig artikel 1 voor vergoeding in aanmerking komt, of wanneer twee of meer luchtvaartuigen gezamenlijk zodanige schade hebben veroorzaakt, wordt elk van deze luchtvaartuigen geacht de schade te hebben veroorzaakt en is de exploitant van elk luchtvaartuig aansprakelijk volgens de bepalingen van dit Verdrag binnen de daarin aan de aansprakelijkheid gestelde grenzen.

Artikel 8

De personen bedoeld in artikel 2, derde lid, en in de artikelen 3 en 4, kunnen alle verweermiddelen tegenwerpen die ingevolge de bepalingen van dit Verdrag een exploitant ter beschikking staan.

Artikel 9

De exploitant, de eigenaar, personen die aansprakelijk zijn ingevolge de artikelen 3 en 4, alsmede hun ondergeschikten zijn niet aansprakelijk voor schade, veroorzaakt door een luchtvaartuig in vlucht of daaruit vallende personen of voorwerpen, dan voor zover zulks uitdrukkelijk bij dit Verdrag is vermeld. Deze bepaling is niet van toepassing op degene die heeft gehandeld met de vooropgezette bedoeling schade te veroorzaken.

Artikel 10

Dit Verdrag laat onverlet de vraag, of degene die op grond van de bepalingen daarvan aansprakelijk is, verhaal heeft op een ander.

HOOFDSTUK II

Omvang der aansprakelijkheid

Artikel 11

1. Behoudens het in artikel 12 bepaalde, is de aansprakelijkheid voor schade die ingevolge artikel 1 voor vergoeding in aanmerking komt, per luchtvaartuig en per voorval, met betrekking tot alle personen die ingevolge dit Verdrag aansprakelijk zijn, beperkt tot:

- (a) 500.000 francs voor luchtvaartuigen waarvan het gewicht 1000 kilogram of minder bedraagt;

- (b) 500.000 francs, plus 400 francs per kilogram boven 1000 kilogram, voor luchtvaartuigen waarvan het gewicht meer bedraagt dan 1000 kilogram, maar niet meer dan 6000 kilogram;
 - (c) 2.500.000 francs, plus 250 francs per kilogram boven 6000 kilogram, voor luchtvaartuigen waarvan het gewicht meer bedraagt dan 6000 kilogram, maar niet meer dan 20.000 kilogram;
 - (d) 6.000.000 francs, plus 150 francs per kilogram boven 20.000 kilogram, voor luchtvaartuigen waarvan het gewicht meer bedraagt dan 20.000 kilogram, maar niet meer dan 50.000 kilogram;
 - (e) 10.500.000 francs, plus 100 francs per kilogram boven 50.000 kilogram, voor luchtvaartuigen waarvan het gewicht meer bedraagt dan 50.000 kilogram.
2. De aansprakelijkheid ter zake van dood of letsel is beperkt tot 500.000 francs per gedode of gekwetste persoon.

3. Onder „gewicht” wordt verstaan het maximumstartgewicht van het luchtvaartuig dat volgens het bewijs van luchtwaardigheid is toegestaan, ongeacht de invloed van mogelijk toegepast draaggas.

4. De in dit artikel in francs aangegeven bedragen worden geacht betrekking te hebben op een munteenheid gesteld op $65\frac{1}{2}$ milligram goud van een gehalte van 900 duizendste fijn. Deze bedragen kunnen in elke nationale munt in ronde cijfers worden omgezet. De omzetting van deze bedragen in nationale munt, welke geen goudmunt is, zal in geval van een rechtsgeding geschieden volgens de goudwaarde van die munt op de dag van het vonnis of, in het geval bedoeld in artikel 14, op de dag van de verdeling.

Artikel 12

1. Indien degene die de schade lijdt bewijst dat deze is veroorzaakt door een handelen of nalaten van de exploitant of diens ondergeschikten, met de vooropgezette bedoeling schade teweeg te brengen, is de aansprakelijkheid van de exploitant onbeperkt, mits in het geval van zulk een handelen of nalaten van ondergeschikten eveneens wordt bewezen dat zij hebben gehandeld in de uitoefening van hun werkzaamheden en binnen de kring van hun bevoegdheid.

2. Wanneer iemand zich onrechtmatig van een luchtvaartuig meester maakt en het gebruikt zonder toestemming van degene die gerechtigd is het te gebruiken, is zijn aansprakelijkheid onbeperkt.

Artikel 13

1. Wanneer ingevolge het bepaalde in de artikelen 3 of 4 twee of meer personen aansprakelijk zijn voor een schade, of wanneer de ingeschreven eigenaar, die niet de exploitant was, als zodanig

aansprakelijk is volgens het bepaalde in artikel 2, derde lid, kunnen de personen die de schade hebben geleden geen aanspraak maken op een vergoeding die meer bedraagt dan de hoogste vergoeding die krachtens de bepalingen van dit Verdrag ten laste van een der aansprakelijke personen kan worden gebracht.

2. Bij de toepassing van artikel 7 heeft degene die schade lijdt recht op vergoeding tot de som van de maximumbedragen die gelden voor ieder van de betrokken luchtvaartuigen, met dien verstande dat geen exploitant aansprakelijk is voor een hoger bedrag dan hetwelk geldt voor zijn luchtvaartuig, tenzij zijn aansprakelijkheid onbeperkt is ingevolge het bepaalde in artikel 12.

Artikel 14

Indien het totale bedrag der vastgestelde vorderingen de volgens dit Verdrag toepasselijke grens der aansprakelijkheid te boven gaat, zijn, met inachtneming van het bepaalde in artikel 11, tweede lid, de volgende regels van toepassing:

- (a) Indien de vorderingen tot schadevergoeding hetzij uitsluitend dood of letsel, hetzij uitsluitend schade aan goederen betreffen, worden zij naar evenredigheid van hun onderscheiden bedragen ingekort.
- (b) Indien de vorderingen tot schadevergoeding zowel dood of letsel, als schade aan goederen betreffen, wordt de helft van het te verdelen bedrag bij voorrang aangewend voor de voldoening der vorderingen ter zake van dood en letsel en, indien ontoereikend, verdeeld naar evenredigheid van het bedrag der vorderingen. Het saldo van het te verdelen bedrag wordt naar evenredigheid verdeeld tussen de vorderingen ter zake van zaakschade en, voorzover aanwezig, het nog onbetaalde deel van de vorderingen ter zake van dood en letsel.

HOOFDSTUK III

Zekerheid voor de aansprakelijkheid van de exploitant

Artikel 15

1. Elke Verdragsluitende Staat kan verlangen dat de aansprakelijkheid van de exploitant van een in een andere Verdragsluitende Staat ingeschreven luchtvaartuig voor schade die ingevolge artikel 1 voor vergoeding in aanmerking komt en die op zijn grondgebied is ontstaan, door verzekering wordt gedekt, tot de ingevolge artikel 11 toepasselijke grenzen.

2. (a) De verzekering dient genoegzaam te worden geacht, wanneer zij overeenstemt met de bepalingen van dit Verdrag en gesloten is bij een verzekeraar die daartoe bevoegd is volgens de wet van de Staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven, of van de Staat waar de verzekeraar zijn woonplaats of zijn hoofdbedrijf heeft, en wiens solvabiliteit door een van deze Staten is geverifieerd.

(b) Wanneer door een Staat overeenkomstig het eerste lid van dit artikel een verzekering is verlangd en de vergoedingen, die bij een in die Staat gewezen, in kracht van gewijsde gegaan vonnis zijn toegekend, ondanks een daartoe strekkend verzoek, niet zijn betaald in de munt van die Staat, kan elke Verdragsluitende Staat weigeren de verzekeraar tot betalen in staat te achten, totdat zodanige betaling heeft plaatsgevonden.

3. Onverminderd het bepaalde in het vorige lid kan de Staat, over wiens grondgebied wordt gevlogen, weigeren de verzekering genoegzaam te achten, wanneer deze is gesloten bij een verzekeraar die daartoe niet bevoegd is verklaard in een Verdragsluitende Staat.

4. In de plaats van verzekering wordt een van de volgende zekerheden toereikend geacht, indien zij voldoet aan het bepaalde in artikel 17:

- (a) een depot in contanten bij een openbare kas in de Verdragsluitende Staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven, of bij een bank die daartoe door die Verdragsluitende Staat bevoegd is verklaard;
- (b) een garantie verstrekt door een bank die daartoe bevoegd is verklaard door de Verdragsluitende Staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven, en waarvan de solvabiliteit door die Staat is geverifieerd;
- (c) een garantie verstrekt door de Verdragsluitende Staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven, mits die Staat zich verbindt zich niet te zullen beroepen op immuniteit van jurisdictie in geval van een geding betreffende deze garantie.

5. Behoudens het bepaalde in het zesde lid van dit artikel kan de Staat over wiens grondgebied wordt gevlogen eveneens verlangen dat het luchtvaartuig een door de verzekeraar afgegeven schriftelijke verklaring aan boord heeft, waaruit blijkt dat de verzekering is gesloten overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag en waarin de persoon wiens of de personen wier aansprakelijkheid door de verzekering wordt gedekt, is of zijn vermeld, alsmede een verklaring afgegeven door de bevoegde autoriteit van de Staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven, of van de Staat waar de verzekeraar zijn woonplaats of zijn hoofdbedrijf heeft, waaruit de solvabiliteit van de verzekeraar blijkt. Indien overeenkomstig het vierde lid van dit artikel een andere zekerheid is gesteld, dient ten blijke waarvan een schriftelijke verklaring te worden afgegeven door de bevoegde autoriteit van de Staat waar het luchtvaartuig is ingeschreven.

6. De verklaring bedoeld in het vijfde lid behoeft zich niet aan boord van het luchtvaartuig te bevinden, indien een voor eensluitend gewaarmerkt afschrift is neergelegd bij de bevoegde autoriteit aangegeven door de Staat over wiens grondgebied wordt gevlogen, of,

indien de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie daarmede instemt, bij die Organisatie, die aan alle Verdragsluitende Staten afschriften zal verstrekken.

7. (a) Wanneer de Staat, over welks grondgebied wordt gevlogen, ernstige redenen heeft tot twijfelen aan de solvabiliteit van de verzekeraar of van de bank die op de voet van het vierde lid een garantie heeft verstrekt, kan hij aanvullend bewijs verlangen van zodanige solvabiliteit. Indien geschil ontstaat over de vraag, of dit bewijs afdoende is, zal het op verzoek van een van de betrokken Staten worden voorgelegd aan een scheidsgerecht, dat zal bestaan hetzij uit de Raad van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie, hetzij uit een persoon of lichaam, in onderling overleg door de betrokken Staten aangewezen.

(b) De verzekering of de garantie wordt door de Staat, over welks grondgebied wordt gevlogen, voorlopig toereikend geacht, zolang dit scheidsgerecht geen uitspraak heeft gedaan.

8. Van de op grond van dit artikel verlangde zekerheden wordt kennis gegeven aan de Secretaris-Generaal van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie, die de Verdragsluitende Staten hiervan op de hoogte stelt.

9. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder het woord „verzekeraar” mede een groep van verzekeraars verstaan. Voor de toepassing van het vijfde lid van dit artikel wordt onder de uitdrukking „bevoegde autoriteit van een Staat” begrepen de bevoegde autoriteit van het hoogste staatkundige onderdeel van die Staat, die met het toezicht op de werkzaamheden van de verzekeraar is belast.

Artikel 16

1. De verzekeraar of ieder ander die overeenkomstig artikel 15 de aansprakelijkheid van de exploitant dekt, kan tegen de vorderingen tot schadevergoeding krachtens dit Verdrag behalve de verweermiddelen die de exploitant ter beschikking staan en die, welke zijn gegrond op valsheid in geschrifte, geen andere verweermiddelen aanvoeren dan de navolgende:

(a) de schade is ontstaan, nadat de zekerheid haar geldigheid heeft verloren. Indien echter de geldigheidsduur der zekerheid eindigt tijdens een vlucht, wordt zij verlengd tot de eerstvolgende in het vliegplan vermelde landing, doch met ten hoogste 24 uur. Indien de zekerheid haar geldigheid verliest op een andere grond dan het verstrijken van de geldigheidsduur of een verandering van exploitant, wordt zij verlengd hetzij tot veertien dagen na kennisgeving door de verzekeraar of degene die de garantie verstrekte aan de bevoegde autoriteit van de Staat die de verklaring heeft afgegeven dat de zekerheid haar geldigheid heeft verloren, hetzij, zo dit tijdstip

eerder valt, tot de verklaring van de verzekeraar of de verklaring van garantie, geëist krachtens artikel 15, vijfde lid, daadwerkelijk is ingetrokken;

- (b) de schade is ontstaan buiten de voor de zekerheid voorziene territoriale grenzen, tenzij de vlucht buiten die grenzen het gevolg was van overmacht, door de omstandigheden gewettigde hulpverlening, of een fout in de besturing, de geleiding of de navigatie.

2. De Staat die overeenkomstig het vijfde lid van artikel 15 een verklaring heeft afgegeven moet, wanneer de verzekering of andere zekerheid om andere redenen dan het verstrijken van de geldigheidsduur haar geldigheid heeft verloren, daarvan zo spoedig mogelijk aan de belanghebbende Verdragsluitende Staten mededeling doen.

3. Wanneer een verklaring van verzekering of van een andere zekerheid wordt verlangd ingevolge het bepaalde in artikel 15, vijfde lid, en wanneer verandering van exploitant plaatsvindt tijdens de geldigheidsduur van de zekerheid, geldt deze zekerheid ter dekking van de aansprakelijkheid van de nieuwe exploitant overeenkomstig de bepalingen van dit Verdrag, tenzij diens aansprakelijkheid reeds is gedekt door een andere zekerheid of tenzij hij een onwettige gebruiker is. Deze verlenging van de geldigheidsduur geldt echter slechts hetzij tot veertien dagen na het ogenblik waarop de verzekeraar of degene die de garantie verstrekt aan de bevoegde autoriteit van de Staat die de verklaring heeft afgegeven, kennis geeft dat de zekerheid haar geldigheid heeft verloren, hetzij, zo dit tijdstip eerder valt, tot de verklaring van de verzekeraar, geëist krachtens artikel 15, vijfde lid, daadwerkelijk is ingetrokken.

4. De verlenging van de geldigheidsduur der zekerheid, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, vindt slechts plaats ten voordele van degene die de schade heeft geleden.

5. Onverminderd de mogelijkheid van een rechtstreekse vordering krachtens de wetgeving, toepasselijk op de verzekeringsovereenkomst of de garantie, kan degene die de schade heeft geleden slechts in de volgende gevallen een rechtstreekse vordering tegen de verzekeraar of degene die de garantie verstrekte instellen:

- (a) wanneer de geldigheidsduur van de zekerheid is verlengd volgens het bepaalde in het eerste lid onder (a) en (b) van dit artikel;
- (b) wanneer de exploitant in staat van faillissement is verklaard.

6. Afgezien van de verweermiddelen vermeld in het eerste lid van dit artikel, kan de verzekeraar of enig ander die de aansprakelijkheid van de exploitant garandeert zich, wanneer met toepassing van dit Verdrag een rechtstreekse vordering wordt ingesteld door degene die de schade heeft geleden, niet beroepen op enige nietig-

heidsgrond of op enige bevoegdheid tot ontbinding met terugwerkende kracht.

7. De bepalingen van dit artikel laten de vraag, of de verzekeraar of degene die de garantie verstrekte verhaal heeft op een ander, onverlet.

Artikel 17

1. Indien zekerheid is verschaft overeenkomstig artikel 15, vierde lid, dient deze in het bijzonder en bij voorrang te worden aangewend voor de betaling van vorderingen ingevolge de bepalingen van dit Verdrag.

2. De zekerheid wordt genoegzaam geacht, in het geval van een exploitant van één luchtvaartuig indien zij gelijk is aan het bedrag dat volgens artikel 11 als grens der aansprakelijkheid geldt en in het geval van een exploitant van meer dan één luchtvaartuig indien zij ten minste gelijk is aan de som van de bedragen der beperkte aansprakelijkheid met betrekking tot de twee luchtvaartuigen, waarop de hoogste grens der aansprakelijkheid van toepassing is.

3. Zodra van een eis tot schadevergoeding aan de exploitant kennis is gegeven, moet de zekerheid worden verhoogd tot een bedrag dat gelijk is aan de som van de twee volgende bedragen:

- (a) het bedrag van de zekerheid dat op dat ogenblik vereist is volgens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, en
- (b) het bedrag van de eis, voor zover dit de toepasselijke grens der aansprakelijkheid niet te boven gaat.

De aanvulling van de zekerheid moet worden gehandhaafd tot het ogenblik waarop de eis is afgewikkeld.

Artikel 18

Bedragen, door een verzekeraar verschuldigd aan een exploitant, zijn niet vatbaar voor beslag en executie door de schuldeisers van de exploitant, zolang de vorderingen van derde benadeelden ingevolge dit Verdrag niet zijn voldaan.

HOOFDSTUK IV

Regels van procesrecht en termijnen

Artikel 19

Indien degene die de schade heeft geleden, niet binnen een termijn van zes maanden, te rekenen van de dag van het voorval dat de schade heeft veroorzaakt, de exploitant in rechte heeft aangesproken of hem kennis heeft gegeven van zijn vordering tot schadevergoeding, heeft hij slechts recht op vergoeding tot het bedrag waarvoor de exploitant aansprakelijk blijft nadat alle binnen genoemde termijnen ingediende vorderingen geheel zijn voldaan.

Artikel 20

1. Rechtsvorderingen op grond van de bepalingen van dit Verdrag worden gebracht voor de gerechten van de Verdragsluitende Staat waar de schade is ontstaan. Wanneer evenwel een of meer eisers en een of meer verweerders zulks overeenkomen, kunnen de rechtsvorderingen worden gebracht voor de gerechten van een andere Verdragsluitende Staat, doch dit is niet van invloed op de rechten van personen die een rechtsvordering instellen in de Staat waar de schade is ontstaan. Partijen kunnen ook overeenkomen hun geschil aan arbitrage te onderwerpen in een willekeurige Verdragsluitende Staat.

2. Elke Verdragsluitende Staat zal alle nodige maatregelen nemen om te verzekeren dat van het geding kennis wordt gegeven aan de verweerder en aan alle andere belanghebbende partijen en dat deze op redelijke en passende wijze in de gelegenheid zijn hun belangen te verdedigen.

3. Elke Verdragsluitende Staat zal er zoveel mogelijk voor zorgen dat een enkel gerecht in een enkel geding uitspraak doet over alle in het eerste lid van dit artikel bedoelde vorderingen die op een zelfde voorval betrekking hebben.

4. Wanneer door een gerecht dat overeenkomstig dit Verdrag bevoegd is, al dan niet bij verstek een onherroepelijk vonnis is gewezen, dat uitvoerbaar is volgens de regels van procesrecht van dat gerecht, is dat vonnis na vervulling van de formaliteiten welke worden voorgeschreven door de wet van de Verdragsluitende Staat waar de uitvoerbaarverklaring wordt verzocht, of van een gebied, Staat of provincie deel uitmakend van die Staat uitvoerbaar:

- (a) hetzij in de Verdragsluitende Staat, waar de in het ongelijk gestelde partij haar woonplaats of haar hoofdbedrijf heeft;
- (b) hetzij in enige andere Verdragsluitende Staat waar de in het ongelijk gestelde partij vermogen heeft, indien haar vermogen in de Staat genoemd onder (a) en in de Staat waar het vonnis is gewezen, onvoldoende is om de uitvoering van het vonnis te verzekeren.

5. Onverminderd het bepaalde in het vierde lid van dit artikel, kan de uitvoerbaarverklaring van het vonnis door het gerecht, waaraan de uitvoerbaarverklaring wordt verzocht, worden geweigerd indien een van de volgende feiten wordt bewezen:

- (a) het vonnis is bij verstek gewezen en de verweerder heeft niet tijdig kennis gekregen van de tegen hem ingestelde vordering om erop te kunnen antwoorden;
- (b) de verweerder is niet op redelijke en passende wijze in de gelegenheid geweest zijn belangen te verdedigen;

- (c) het vonnis heeft betrekking op een geschil dat reeds tussen dezelfde partijen is beslist in een vonnis of scheidsrechterlijke uitspraak, dat door de wet van het land waar de uitvoerbaarverklaring wordt verzocht, wordt erkend als hebbende het gezag van gewijsde zaak;
- (d) het vonnis is verkregen door bedrieglijke handelingen van een der partijen;
- (e) degene die de uitvoerbaarverklaring verzoekt, is daartoe niet bevoegd.

6. Bij de behandeling van een verzoek tot uitvoerbaarverklaring overeenkomstig het vierde lid van dit artikel wordt niet overgegaan tot een nieuw onderzoek van de zaak zelf.

7. De uitvoerbaarverklaring kan eveneens worden geweigerd indien het vonnis in strijd is met de openbare orde van de Staat waar de uitvoerbaarverklaring wordt verzocht.

8. Indien in een procedure die overeenkomstig het vierde lid van dit artikel is aangespannen de uitvoerbaarverklaring van een vonnis is geweigerd op een grond, genoemd in het vijfde lid onder (a), (b) of (d), of in het zevende lid, heeft de eiser het recht een nieuwe rechtsvordering in te stellen voor de gerechten van de Staat, waar die weigering is geschied. Het ingevolge die rechtsvordering te wijzen vonnis kan niet tot gevolg hebben dat het totaal der toegekende vergoedingen de grens der aansprakelijkheid, zoals bepaald in dit Verdrag, te boven gaat. In dit nieuwe geding kan het vroegere vonnis slechts een verweermiddel opleveren voor zover het is uitgevoerd. Het vroegere vonnis houdt op uitvoerbaar te zijn op het ogenblik waarop de nieuwe rechtsvordering aanhangig wordt gemaakt.

Onverminderd het bepaalde in artikel 21 verjaart het recht een nieuwe rechtsvordering overeenkomstig dit lid in te stellen door tijdsverloop van een jaar te rekenen van het tijdstip waarop de eiser kennisgeving heeft ontvangen van de weigering het vonnis uitvoerbaar te verklaren.

9. Onverminderd het bepaalde in het vierde lid van dit artikel, weigert het gerecht waaraan de uitvoerbaarverklaring wordt verzocht, uitvoerbaarverklaring van ieder vonnis gewezen door een gerecht van een andere Staat dan die waar de schade is ontstaan, zolang niet alle vonnissen, gewezen in laatstgenoemde Staat, zijn uitgevoerd.

Het gerecht weigert eveneens de uitvoerbaarverklaring, zolang niet alle rechtsvorderingen, ingesteld in de Staat waar de schade is ontstaan, door de personen, die de termijn bedoeld in artikel 19 in acht hebben genomen, tot vonnissen hebben geleid die in kracht van gewijsde zijn gegaan, indien de verweerder bewijst dat het totaal der vergoedingen, welke door deze vonnissen zouden kunnen worden

toegekend, de grens der aansprakelijkheid ingevolge dit Verdrag te boven zou gaan.

Uitvoerbaarverklaring wordt evenmin verleend, wanneer de personen die de termijn bedoeld in artikel 19 in acht hebben genomen, rechtsvorderingen hebben ingesteld in de Staat waar de schade is ontstaan, en wanneer het totale bedrag der veroordelingen de toepasselijke grens der aansprakelijkheid te boven gaat, totdat de vergoedingen zijn verminderd overeenkomstig het bepaalde in artikel 14.

10. Wanneer een vonnis krachtens de bepalingen van dit artikel uitvoerbaar is verklaard, is de kostenveroordeling eveneens uitvoerbaar. Het gerecht waaraan de uitvoerbaarverklaring wordt verzocht, kan echter op verzoek van de in het ongelijk gestelde partij het bedrag van deze kosten beperken tot tien ten honderd van de som ten bedrage waarvan het vonnis uitvoerbaar wordt verklaard. De beperking van de aansprakelijkheid ingevolge dit Verdrag geldt niet voor de kosten.

11. De krachtens een vonnis te betalen vergoedingen kunnen rente dragen tot een maximum van vier ten honderd per jaar te rekenen van de dag van het vonnis dat uitvoerbaar wordt verklaard.

12. Verzoeken tot de uitvoerbaarverklaring van een vonnis als bedoeld in het vierde lid van dit artikel moeten worden ingediend binnen een termijn van vijf jaren te rekenen van de dag, waarop het in kracht van gewijsde is gegaan.

Artikel 21

1. Rechtsvorderingen ingevolge dit Verdrag verjaren in twee jaren gerekend van de dag van het voorval dat de schade heeft veroorzaakt.

2. De oorzaken van schorsing of stuiting van de verjaring, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, worden beheerst door het recht van het gerecht waar de vordering aanhangig wordt gemaakt; de vordering is echter in elk geval niet meer ontvankelijk na verloop van drie jaren gerekend van de dag van het voorval dat de schade heeft veroorzaakt.

Artikel 22

In geval van de dood van de aansprakelijke persoon wordt de vordering tot schadevergoeding krachtens de bepalingen van dit Verdrag ingesteld tegen zijn rechtsopvolgers.

HOOFDSTUK V

Toepasselijkheid van het Verdrag en algemene bepalingen

Artikel 23

1. Dit Verdrag is van toepassing op schade, bedoeld in artikel 1, veroorzaakt op het grondgebied van een Verdragsluitende Staat door

een luchtvaartuig dat is ingeschreven in een andere Verdragsluitende Staat.

2. Voor de toepassing van dit Verdrag wordt een schip of een luchtvaartuig op volle zee beschouwd als deel van het grondgebied van de Staat waar het is ingeschreven.

Artikel 24

Dit Verdrag is niet van toepassing op schade toegebracht aan een luchtvaartuig in vlucht of aan personen of goederen die zich aan boord van zulk een luchtvaartuig bevinden.

Artikel 25

Dit Verdrag is niet van toepassing op schade op het aardoppervlak, indien de aansprakelijkheid voor deze schade is geregeld, hetzij in een overeenkomst tussen degene die de schade lijdt en de exploitant of de persoon die gerechtigd was het luchtvaartuig te gebruiken op het ogenblik, waarop de schade is ontstaan, hetzij door de wetgeving betreffende ongevallen van arbeiders die van toepassing is op de tussen deze personen bestaande arbeidsovereenkomsten.

Artikel 26

Dit Verdrag is niet van toepassing op schade toegebracht door militaire, douane- of politieluchtvaartuigen.

Artikel 27

De Verdragsluitende Staten zullen zoveel mogelijk bevorderen dat de betaling van vergoedingen welke op grond van de bepalingen van dit Verdrag verschuldigd zijn, plaatsvindt in de valuta van de Staat waar de schade is ontstaan.

Artikel 28

Indien in een Verdragsluitende Staat wetgevende maatregelen nodig zijn om uitvoering te geven aan dit Verdrag, wordt onverwijld aan de Secretaris-Generaal van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie mededeling gedaan van de aldus genomen maatregelen.

Artikel 29

Tussen de Verdragsluitende Staten die ook het internationale Verdrag tot eenmaking van enige regels inzake schade, aan derden op het aardoppervlak toegebracht door buitenlandse luchtvaartuigen, ter ondertekening opengesteld te Rome op 29 mei 1933, hebben bekrachtigd, stelt het onderhavige Verdrag van zijn inwerkingtreding af het genoemde Verdrag van Rome buiten werking.

Artikel 30

Voor de toepassing van dit Verdrag wordt verstaan onder:

„persoon”: iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon, daaronder begrepen een Staat;

„Verdragsluitende Staat”: iedere Staat die het Verdrag heeft bekrachtigd of daartoe is toegetreden en welks opzegging niet van kracht is geworden;

„grondgebied van een Staat”: het moederland van een Staat, en alle gebieden, voor welker buitenlandse betrekkingen hij verantwoordelijk is, behoudens het bepaalde in artikel 36.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 31

Dit Verdrag staat open ter ondertekening voor iedere Staat, totdat het in werking treedt overeenkomstig de bepalingen van artikel 33.

Artikel 32

1. Dit Verdrag dient door de Staten die het hebben ondertekend te worden bekrachtigd.

2. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd bij de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie.

Artikel 33

1. Zodra vijf der Staten die het hebben ondertekend, hun akte van bekrachtiging van het Verdrag hebben nedergelegd, treedt dit tussen hen in werking op de negentigste dag na de nederlegging van de vijfde akte van bekrachtiging. Voor elke Staat die na deze datum zijn akte van bekrachtiging nederlegt, treedt het in werking op de negentigste dag na de nederlegging van die akte.

2. Zodra dit Verdrag in werking treedt, wordt het geregistreerd bij de Verenigde Naties door toedoen van de Secretaris-Generaal van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie.

Artikel 34

1. Nadat dit Verdrag in werking is getreden, kan iedere Staat die het niet heeft ondertekend, ertoe toetreden.

2. Toetreding geschiedt door nederlegging van een akte van toetreding bij de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie en wordt van kracht op de negentigste dag na de nederlegging.

Artikel 35

1. Elke Verdragsluitende Staat kan dit Verdrag opzeggen door daarvan kennis te geven aan de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie.

2. De opzegging wordt van kracht zes maanden na de datum van ontvangst van de kennisgeving der opzegging door de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie. Niettemin blijft het Verdrag van toepassing, alsof het niet was opgezegd, met betrekking tot schade zoals bedoeld in artikel 1, die is voortgevloeid uit een voorval dat voor het verstrijken van het tijdvak van zes maanden heeft plaatsgevonden.

Artikel 36

1. Dit Verdrag is van toepassing op alle gebieden, voor welke buitenlandse betrekkingen een Verdragsluitende Staat verantwoordelijk is, met uitzondering van de gebieden ten aanzien waarvan een verklaring overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van dit artikel of het derde lid van artikel 37 is afgelegd.

2. Iedere Staat kan ten tijde van de nederlegging van zijn akte van bekrachtiging of van toetreding verklaren dat zijn aanvaarding van dit Verdrag niet van toepassing is op een of meer gebieden voor welke buitenlandse betrekkingen hij verantwoordelijk is.

3. Daarna kan iedere Verdragsluitende Staat, door middel van een aan de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie gerichte kennisgeving, verklaren dat dit Verdrag van toepassing zal zijn op een of meer van de gebieden, ten aanzien waarvan een verklaring als bedoeld in het tweede lid van dit artikel of het derde lid van artikel 37 is afgelegd. Deze kennisgeving wordt van kracht op de negentigste dag na de datum waarop de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie haar heeft ontvangen.

4. Iedere Verdragsluitende Staat kan overeenkomstig de bepalingen van artikel 35 dit Verdrag afzonderlijk opzeggen voor een of meer van de gebieden voor welke buitenlandse betrekkingen deze Staat verantwoordelijk is.

Artikel 37

1. Wanneer het gebied van een Verdragsluitende Staat of een gedeelte daarvan wordt overgedragen aan een niet-Verdragsluitende Staat, houdt dit Verdrag op van toepassing te zijn op het overgedragen gebied van de datum van de overdracht af.

2. Wanneer een gedeelte van het gebied van een Verdragsluitende Staat een onafhankelijke Staat wordt, die zelf verantwoordelijk is voor zijn buitenlandse betrekkingen, houdt dit Verdrag op van toepassing te zijn op het gebied dat een onafhankelijke Staat is geworden van de datum af, waarop het onafhankelijk wordt.

3. Wanneer het gebied van een Staat of een gedeelte daarvan wordt overgedragen aan een Verdragsluitende Staat, is dit Verdrag op het overgedragen gebied van toepassing van de datum van de overdracht af. Indien echter het overgedragen gebied geen deel wordt van het moederland van deze Verdragsluitende Staat, kan deze laatste voor of op het tijdstip van de overdracht door middel van een kennisgeving aan de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie verklaren dat het Verdrag niet van toepassing is op het overgedragen gebied, tenzij een kennisgeving overeenkomstig artikel 36, derde lid, is gedaan.

Artikel 38

De Secretaris-Generaal van de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie geeft aan alle Staten die dit Verdrag hebben ondertekend of daartoe zijn toetgetreden, alsmede aan alle leden van de Organisatie of van de Verenigde Naties, kennis van:

- (a) de datum van nederlegging van iedere akte van bekrachtiging of toetreding, binnen dertig dagen na de datum van die nederlegging;
- (b) de datum van ontvangst van iedere opzegging of van iedere verklaring of kennisgeving overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 36 of 37, binnen dertig dagen na de datum van die ontvangst.

De Secretaris-Generaal van de Organisatie deelt deze Staten eveneens de datum mede waarop het Verdrag overeenkomstig artikel 33, eerste lid, in werking is getreden.

Artikel 39

Ten aanzien van dit Verdrag is geen enkel voorbehoud toegestaan.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondertekenende gevolmachtigden, daartoe behoorlijk gemachtigd, dit Verdrag hebben ondertekend.

GEDAAN te Rome op de 7de oktober 1952 in de Engelse, de Franse en de Spaanse taal, zijnde deze teksten gelijkelijk authentiek.

Dit Verdrag zal worden nedergelegd bij de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie, waar het overeenkomstig artikel 31 open zal staan ter ondertekening, en de Secretaris-Generaal van de Organisatie zal alle Staten die dit Verdrag hebben ondertekend of daartoe zijn toetgetreden, alsmede alle Staten die lid zijn van de Organisatie of van de Verenigde Naties voor eensluidend gewaarmerkte afschriften doen toekomen.

(Voor de ondertekeningen zie blz. 30 en 31 van Trb. 1953, 30).

D. GOEDKEURING

Zie *Trb.* 1953, 30.

E. BEKRACHTIGING

In overeenstemming met artikel 32, lid 2, van het Verdrag hebben de volgende Staten een akte van bekrachtiging bij de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie nedergelegd:

Egypte	23 februari 1954
Canada	16 januari 1956
Luxemburg	19 februari 1957
Spanje	1 maart 1957
Pakistan	6 november 1957
Australië	10 november 1958
Brazilië	19 december 1962
Italië	10 oktober 1963
België	11 augustus 1966

F. TOETREDING

In overeenstemming met artikel 34, lid 2, hebben de volgende Staten een akte van toetreding bij de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie nedergelegd:

Ecuador	12 mei 1958
Ceylon	31 maart 1959
Honduras	5 oktober 1960
Haïti	24 maart 1961
Mali	28 december 1961
Mauretanië	23 juli 1962
Niger	27 december 1962
Tunesië	16 september 1963
Marokko	31 maart 1964
Algerije	13 april 1964
Cuba	8 september 1965

G. INWERKINGTREDING

De bepalingen van het Verdrag zijn ingevolge artikel 33, eerste lid, op 4 februari 1958 in werking getreden voor Canada, Egypte, Luxemburg, Pakistan en Spanje.

Voor iedere Staat die het Verdrag na 6 november 1957 heeft bekrachtigd of tot het Verdrag is toegetreden, zijn zij ingevolge artikel 33, eerste lid, respectievelijk artikel 34, lid 2, in werking getreden op de negentigste dag na de nederlegging van de betreffende akte van bekrachtiging of toetreding.

J. GEGEVENS

Zie *Trb.* 1953, 30.

In overeenstemming met artikel 102 van het Handvest der Verenigde Naties is het Verdrag op 9 september 1958 geregistreerd bij het Secretariaat van de Verenigde Naties onder nr. 4493. De tekst van het Verdrag is geplaatst in „Recueil des Traités” van de Verenigde Naties, deel 310, blz. 181 e.v.

Voor het op 7 december 1944 te Chicago tot stand gekomen Verdrag inzake de internationale burgerluchtvaart zie ook, laatstelijk, *Trb.* 1967, 201.

Uitgegeven de *tweede* juli 1969.

De Minister van Buitenlandse Zaken,

J. LUNS.